

EDITORIAL

La gran confrontació entre democràcia i dictadura

GEHCI

Un dels temes que ens ocupa i ens preocupa en els darrers temps és el paper dels intel·lectuals en moments d'especial tensió entre les opcions democràtiques i les opcions totalitàries. No hi ha dubte que aquesta tensió és un dels elements que va marcar el segle XX, ja des del període d'entreguerres, però també durant la Guerra Freda. Amb l'interès d'aprofundir en aquesta complexa problemàtica, el GEHCI va convocar el març de 2010 un seminari de treball sota el tema "La gran confrontació entre democràcia i dictadura", que va aplegar a Barcelona especialistes francesos, italians, portuguesos, espanyols i catalans de set universitats diferents. Com ja hem fet en altres ocasions, la convocatòria del seminari volia ser un punt de trobada amb investigadors d'altres països de l'entorn mediterrani europeu, que ajudés a plantejar els temes de debat i ens permetés situar millor posteriorment la nostra recerca concreta sobre l'àmbit cultural català; sempre hem cregut en la història comparada, que ens obliga a concretar molt més el llenguatge i perfilar les similituds/diferències dels diversos processos concrets i particulars. El nostre enfocament de la temàtica té en compte tant la dimensió més estrictament política com la generació de discurs, que en moments de trànsit violent adquireix una dimensió excepcional. Aquest número de Cercles. Revista d'Història Cultural és un reflex d'aquell seminari, tot i que és molt difícil reproduir per escrit les llargues estones que el seminari va destinar a les discussions entre els participants. Tanmateix, el lector podrà trobar la major part de les ponències que es van presentar, i

també un resum dels principals debats que es van produir, recollits pels professors Antoni Marimon i Giovanni Cattini, que és un indicatiu de la riquesa de les discussions.

Com dèiem, el seminari és l'espina dorsal d'aquest número, però en l'apartat miscel·lani s'hi encabeixen articles que en realitat també s'interessen pel mateix tema de fons, i que són aportacions sobre persones i grups de l'àmbit lingüístic català. És el cas de l'article de Ferran Archilés sobre Joan Fuster, el màxim representant de la intel·lectualitat valenciana en l'etapa franquista que va haver de viure precisament entre la dictadura, la radicalitat liberal i el marxisme. Giaime Pala contribueix al debat amb una recerca sobre el paper dels intel·lectuals en la conformació del PSUC, i sobretot en el moment d'inflexió i relleu generacional de finals de la dècada dels cinquanta. Per últim, Francisco Gràcia aporta una investigació sobre Pere Bosch Gimpera –prehistoriador i darrer rector de la nostra universitat abans del franquisme– que torna a situar la rellevància de l'exili dels intel·lectuals en aquesta tensió entre democràcia i dictadura, i també la dificultat de la transmissió cultural en aquests contextos.

En definitiva, recerques concretes que afegeixen elements de judici per al debat que el GEHCI tira endavant els darrers anys, i que vol continuar promovent en el futur més immediat. En aquest sentit, tenim previst celebrar a finals d'aquest any 2011 un nou seminari per centrar el tema d'estudi en una conjuntura molt concreta, que és el del canvi de cultura política de la dècada dels seixanta. Confiem que els materials d'estudi que avui posem a disposició de tothom, i les recerques i discussions que seguim promovent serveixin per revisar apriorismes i anar consolidant una producció historiogràfica prou sòlida.

Per últim, voldríem informar els lectors de Cercles. Revista d'Història Cultural que podran trobar tots els números de la revista a la xarxa ja que està ara totalment digitalitzada i es pot consultar en accés obert al portal RACO (<http://www.raco.cat/index.php/Cercles>).

A més a més, a partir del present número 14, tots els continguts inclosos a Cercles. Revista d'Història Cultural estaran subjectes a la llicència Reconeixement-No comercial-Sense obra derivada 3.0 Espanya, per la qual la seva reproducció, distribució i comunicació pública estarà permesa sempre que no es faci amb una finalitat comercial i es reconegui a l'autor i la revista. Qualsevol tipus de transformació necessitarà el consentiment exprés i escrit dels autors.